

Praktični vodnik:

Pristojnost in pravo, ki se uporablja, za mednarodne potrošniške pogodbe

Pravosodje
in potrošniki

Rokopis dokončan 2018

Niti Evropska komisija niti osebe, ki delujejo v njenem imenu, niso odgovorne za uporabo podatkov iz te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2018

© Evropska unija, 2018

Ponovna uporaba je dovoljena z navedbo vira.

Politiko ponovne uporabe dokumentov Evropske komisije ureja Sklep 2011/833/EU (UL L 330, 14.12.2011, str. 39).

Za vsako uporabo ali reprodukcijo fotografij ali drugega gradiva, ki ni zaščiten z avtorskimi pravicami EU, je treba pridobiti dovoljenje neposredno od imetnikov pravic.

Photo credits:

P. 3: © iStock.com/ seb_ra

P. 6: © iStock.com/ Poike

P. 8: © iStock.com/ ipopba

P. 11: © iStock.com/ Rawpixel Ltd

Print ISBN 978-92-79-81564-5 doi:10.2838/524329 DS-04-18-306-SL-C

PDF ISBN 978-92-79-81577-5 doi:10.2838/969413 DS-04-18-306-SL-N

Kazalo

Namen in pravni status praktičnega vodnika	2
I. Uvod	3
II. Področja, ki jih zajema ta vodnik	6
Potrošniške pogodbe, ki jih zajema ta vodnik	6
Kaj pomeni „potrošnik“ v smislu uredb Bruselj I in Rim I? ..	6
Katero vrsto trgovcev zajema vodnik?	7
III. Katero sodišče je pristojno za odločanje v sporu v zvezi s potrošniško pogodbo?	8
Potrošnik je tožnik	8
Potrošnik je toženec	8
V primeru dogovora o izbiri sodišča	9
Določitev sedeža trgovca	10
IV. Katero pravo se uporablja v sporu v zvezi s potrošniško pogodbo?	11
Omejena avtonomnost strank	11
Pravo, ki se uporablja, če ga stranki ne izbereta sami	12
Katere pogodbe niso zajete v členu 6(1) in (2) uredbe Rim I	12
Kaj zajema pravo, ki se uporablja?	12
V. Sodna praksa	14
Sodna praksa Sodišča Evropske unije	14
Izbrana sodna praksa	17
VI. Splošne ugotovitve	20

Namen in pravni status praktičnega vodnika

Glavni cilj tega praktičnega vodnika je pomagati strokovnim delavcem pri njihovem delu z zagotovitvijo pregleda ustreznih pravnih določb in sodne prakse v zadevah na področju (mednarodne) pristojnosti in prava, ki se uporablja, za spore v zvezi s potrošniškimi pogodbami. Vodnik ni mišljen kot izčrpen in ne posega v verodostojno razlago Sodišča Evropske unije glede pravnih instrumentov, navedenih v njem.

I. Uvod

Uredba (EU) št. 1215/2012¹ (prenovitev) (v nadaljnjem besedilu: uredba Bruselj I) in Uredba (ES) št. 593/2008² (v nadaljnjem besedilu: uredba Rim I) vsebujeta posebne določbe za določitev držav članic, katerih sodišča so pristojna za spore v zvezi s potrošniškimi pogodbami, in prava, ki se uporablja za take pogodbe. Te posebne določbe zaradi varstva potrošnikov kot šibkejših pogodbenih strank odstopajo od splošnih načel o pristojnosti in pravu, ki se uporablja. Na splošno te posebne določbe zagotavljajo, da je zaščiten stranka lahko tožena samo na sodiščih v kraju, v katerem ima stalno prebivališče, in da lahko izbere pristojnost, kadar je sama v vlogi tožnika.

Na drugi strani imajo stranke potrošniške pogodbe načeloma pogodbeno avtonomijo, da izberejo pravo, ki se uporablja (ob upoštevanju minimalnega varstva potrošnika v skladu z zakonodajo, ki velja v kraju njegovega običajnega prebivališča), v bolj omejenem obsegu pa lahko izberejo tudi pristojno sodišče

(glej oddelka III in IV v nadaljevanju). To pomeni, da se v primeru spora pri določanju pristojnosti in prava, ki se uporablja, kot izhodišče vedno uporabijo pogoji iz potrošniške pogodbe.

V skladu z uredbama Bruselj I (prenovitev) in Rim I je v sporih med potrošnikom in trgovcem glavna navezna okoliščina, ki spor povezuje z določenim sodiščem in določenim pravom, ki se

¹ Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, UL L 351, 20.12.2012, str. 1.

² Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I), UL L 177, 4.7.2008, str. 6.

I. UVOD

uporablja, kraj, v katerem ima potrošnik stalno ali običajno prebivališče. Potrošnik ima dostop do sodišč v državi članici, v kateri ima stalno prebivališče, za reševanje spora pa se bo na splošno uporabljalo pravo države članice, v kateri ima običajno prebivališče.

Za pogodbe o prodaji blaga na obroke, pogodbe o posojilu z obročnim odplačevanjem ali katero koli drugo obliko posojila za financiranje prodaje blaga veljajo posebna pravila o pristojnosti. Poleg tega tako pravila o pristojnosti kot pravila o pravu, ki se uporablja, veljajo za pogodbe, sklenjene z osebo, ki opravlja gospodarske ali poklicne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik stalno ali običajno prebivališče, ali ki na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo, pogodba pa spada v okvir takih dejavnosti. Pojem „usmerjanja dejavnosti“ v drugo državo je torej s praktičnega vidika precej pomemben in je bil podlaga za nekatere primere sodne prakse Sodišča Evropske unije (glej oddelek V v nadaljevanju).

Kronološki pregled uredb Bruselj I in Rim I

Uredba Bruselj I

- Bruseljska konvencija iz leta 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodb v civilnih in trgovinskih zadevah: prvotna različica Bruseljske konvencije iz leta 1968 je vsebovala oddelek o pristojnosti v zadevah v zvezi s prodajo na obroke in posojili z obročnim odplačevanjem, vendar v njem ni bilo navedeno, da se uporablja izrecno za potrošniške pogodbe. Sprva je to pravilo o pristojnosti veljalo le za pogodbe o prodaji blaga na obroke in posojila z obročnim odplačevanjem. Za druge potrošniške pogodbe pa so veljala splošna pravila o pogodbah, ki so določala, da je pristojno sodišče v kraju izpolnitve zadevne obveznosti (člen 5(1)). Vendar je Sodišče Evropske unije v svoji sodni praksi to pravilo razlagalo avtonomno, tako da je vključilo „zasebne končne potrošnike“. Ta pristop sodne prakse je bil pozneje vključen v spremenjeno različico Bruseljske konvencije (iz leta 1978) in nato še v uredbo Bruselj I (44/2001/ES).
- Konvencija iz leta 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske in Združenega kraljestva k Bruseljski konvenciji iz leta 1968: v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije in osnutkom člena 5 prihodnje Rimske konvencije

o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih je bil oddelek 4 Bruseljske konvencije spremenjen tako, da je od takrat zajemal potrošniške pogodbe.

- 22. december 2000: z Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah sta bili uvedeni pomembni spremembi: poenostavljeni so bili pogoji za uporabo oddelka 4, poleg tega se je oddelek začel uporabljati tudi za pogodbe o paketnih potovanjih.
- 10. januar 2015: od tega datuma je bila uredba Bruselj I (44/2001/ES) nadomeščena z uredbo Bruselj I (prenovitev) (1215/2012/EU). Uredba Bruselj I (prenovitev) se uporablja za postopke, ki so se začeli 10. januarja 2015 ali po tem datumu, Uredba št. 44/2001/ES pa se še naprej uporablja za postopke, ki so se začeli pred tem datumom. Z uredbo Bruselj I (prenovitev) je bila uvedena pomembna sprememba, saj je bilo varstvo, ki je priznано potrošnikom, razširjeno celo na primere, ko ima trgovec sedež zunaj Evropske unije.

Uredba Rim I

- Rimska konvencija o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih iz leta 1980: Konvencija je

vsebovala posebne določbe v zvezi s pravom, ki se uporablja za potrošniške pogodbe.

- 17. junij 2008: Rimska konvencija iz leta 1980 je bila nadomeščena z uredbo Rim I, s katero so bili v skladu s spremembami, ki so bile z Uredbo št. 44/2001 uvedene glede pristojnosti za take pogodbe, poenostavljeni pogoji za uporabo določb v zvezi s pravom, ki se uporablja za potrošniške pogodbe. Rimska konvencija iz leta 1980 se še naprej uporablja za Dansko zaradi njenega izvetja iz civilnopравnih instrumentov, vključno z uredbo Rim I, ter za nekatera čezmorska ozemlja držav članic, ki se ne štejejo za ozemlja EU v skladu s Pogodbo o delovanju EU. Uredba Rim I se uporablja za pogodbe, sklenjene po 17. decembru 2009.

Kolikor določbe teh instrumentov niso bile spremenjene, ostaja sodna praksa o razlagi različnih določb veljavna.

II. PODROČJA, KI JIH ZAJEMA TA VODNIK

II. Področja, ki jih zajema ta vodnik

→ **Potrošniške pogodbe, ki jih zajema ta vodnik**

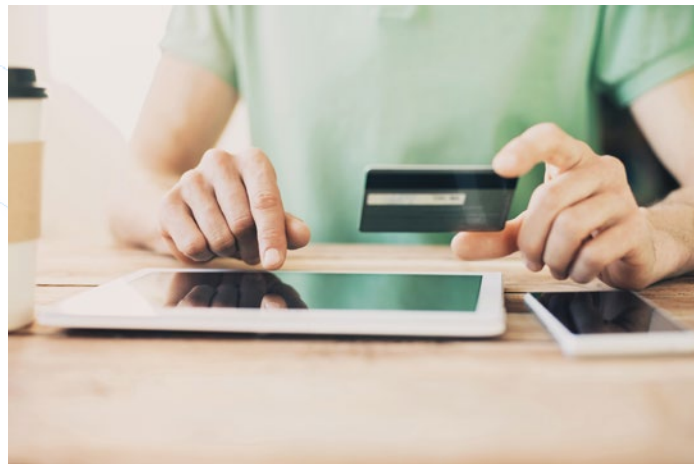
Ta vodnik zajema samo civilne in gospodarske zadeve in ne obravnava zadev, kot so davčne, carinske in upravne zadeve, ki ne spadajo na področje uporabe uredb Bruselj I in Rim I.

Vodnik se osredotoča samo na določitev pristojnosti sodišč in prava, ki se uporabljata, za potrošniške pogodbe s čezmejnimi prvinami, ki so zajete v ureditvah iz uredb Bruselj I in Rim I, in ne zajema zadev materialnega prava.

→ **Kaj pomeni „potrošnik“ v smislu uredb Bruselj I in Rim I?**

V skladu z uredbama Bruselj I in Rim I se šteje, da je pogodbeni stranka upravičena do posebnega varstva, ki se priznava potrošnikom, če je bila pogodba sklenjena za namen, „za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti“. Za uporabo uredbe Bruselj I (pravila o pristojnosti) mora imeti potrošnik stalno prebivališče v državi članici EU, za uporabo pravil o pravu, ki se uporablja (uredba Rim I), pa lahko ima potrošnik običajno prebivališče v EU ali zunaj nje. Sodišče

Evropske unije je ta pojem razlagalo v več zadevah, pri čemer so najpomembnejše predstavljene v oddelku V v nadaljevanju.

→ Katero vrsto trgovcev zajema vodnik?

Pravila o pristojnosti in pravu, ki se uporablja, zajeta v tem vodniku, vključujejo potrošniške pogodbe, katerih druga stranka je trgovec. Pravila o pravu, ki se uporablja, veljajo univerzalno in se torej uporabljajo ne glede na to, ali ima trgovec sedež v EU ali zunaj nje, v zvezi s pravili o pristojnosti pa je na voljo več možnosti. V primeru postopkov, ki so se začeli pred 10. januarjem 2015, bi se pravila o varstvu iz uredbe Bruselj I uporabljala samo za trgovce, ki imajo sedež, podružnico, predstavništvo ali drugo poslovno enoto v eni od držav članic EU, v primeru postopkov, ki so se začeli po tem datumu, pa bi se ta pravila za trgovce uporabljala brez kakršnih koli zahtev glede njihovega sedeža.

III. KATERO SODIŠČE JE PRISTOJNO ZA ODLOČANJE V SPORU V ZVEZI S POTROŠNIŠKO POGODBO?

III. Katero sodišče je pristojno za odločanje v sporu v zvezi s potrošniško pogodbo?

→ Potrošnik je tožnik

V skladu z uredbo Bruselj I (prenovitev)³ se lahko potrošnik, ki je tožnik, odloči za tožbo v državi članici, v kateri ima druga stranka stalno prebivališče, če ima druga stranka sedež v EU, ali pa, ne glede na to, ali ima druga stranka sedež v državi članici EU ali tretji državi, za tožbo pred sodišči v kraju svojega stalnega prebivališča. V prvem primeru Uredba določa samo mednarodno pristojnost, lokalna pristojnost posameznega sodišča, pri katerem je treba vložiti tožbo, pa se določi v skladu z nacionalnim procesnim pravom. V drugem primeru pa Uredba vzpostavlja tako mednarodno kot lokalno pristojnost, kar pomeni, da je potrošnik lahko vložil tožbo samo v kraju njegovega stalnega prebivališča.

³ V členu 18(1) uredbe Bruselj I (prenovitev) je navedeno:

1. Potrošnik lahko začne postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči države članice, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ne glede na stalno prebivališče druge stranke, bodisi pred sodišči v kraju, kjer ima potrošnik stalno prebivališče.

→ Potrošnik je toženec

Kadar je postopek začel proti potrošniku, so pristojna sodišča države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.

III. KATERO SODIŠČE JE PRISTOJNO ZA ODLOČANJE V SPORU V ZVEZI S POTROŠNIŠKO POGODBO?

Uredba⁴ v takem primeru določa le mednarodno pristojnost, lokalna pristojnost pa se natančno določi v skladu z nacionalnim procesnim pravom države članice. Iz Jenardovega poročila, ki je bilo priloženo Bruseljski konvenciji iz leta 1968, je razvidno, da je ključni dogodek za določitev stalnega prebivališča potrošnika začetek postopka.

V obeh zgoraj opisanih primerih, ko je potrošnik tožnik ali toženec, ima druga stranka pravico, da pred sodiščem, pri katerem poteka prvotni postopek, vložijo nasprotno tožbo⁵.

➔ V primeru dogovora o izbiri sodišča

Potrošniške pogodbe lahko vključujejo tudi dogovore o izbiri sodišča. Vendar so taki dogovori veljavni le, če izpolnjujejo zahteve iz člena 19 uredbe Bruselj I⁶.

⁴ V členu 18(2) uredbe Bruselj I (prenovitev) je navedeno:

2. Druga pogodbeni stranka lahko začne postopek zoper potrošnika samo pred sodišči države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.

⁵ V členu 18(3) uredbe Bruselj I (prenovitev) je navedeno:

3. Ta člen ne vpliva na pravico do vložitve nasprotne tožbe pri sodišču, kjer je v skladu s tem oddelkom v teku prvotni postopek.

⁶ V členu 19 uredbe Bruselj I (prenovitev) je navedeno:

Odstopanje od določb tega oddelka je mogoče samo po dogovoru:

1. ki je sklenjen po tem, ko je prišlo do spora;
2. ki omogoča potrošniku, da začne postopek pred sodišči, ki niso navedena v tem oddelku, ali

V skladu s prvim odstavkom je tak dogovor veljaven, če je sklenjen „po tem, ko je prišlo do spora“. Jenardovo poročilo jasno določa, da spor nastane „tako, ko se stranki ne strinjata glede posamezne točke in je sodni postopek neizbežen ali pa se o njem razmišlja“.

Dogovor o izbiri sodišča, vključen v potrošniško pogodbo, bi lahko bil veljaven tudi, kadar potrošniku poleg možnosti, ki so mu že na voljo, zagotavlja dodatne možnosti glede tega, kje lahko vložijo tožbo (odstavek 2 člena 19).

Nazadnje, odstavek 3 člena 19 strankama potrošniške pogodbe omogoča, da skleneta tak dogovor o izbiri sodišča, če imata obe stalno ali običajno prebivališče v isti državi članici in če dogovor določa pristojnost sodišč zadevne države članice, kolikor ta dogovor ni v nasprotju s pravom zadevne države članice. Ta določba je s praktičnega vidika pomembna, kadar se potrošnik po sklenitvi dogovora o izbiri sodišča preseli v drugo državo članico.

3. ki je sklenjen med potrošnikom in drugo pogodbeno stranko, ki imata oba v času sklenitve pogodbe stalno prebivališče ali običajno prebivališče v isti državi članici, in ki določa pristojnost sodišč te države članice, če ta dogovor ni v nasprotju s pravom zadevne države članice.

III. KATERO SODIŠČE JE PRISTOJNO ZA ODLOČANJE V SPORU V ZVEZI S POTROŠNIŠKO POGODBO?

→ Določitev sedeža trgovca

V uredbi Bruselj I (prenovitev) (člen 63) je določeno, da ima trgovec, kadar je gospodarska družba ali druga pravna oseba, sedež v kraju, kjer ima:

- statutarni sedež ali
- glavno upravo ali
- glavno poslovno enoto.

Gospodarska družba ima torej sedež v EU tudi, če je samo eden od navedenih krajev v EU.

Če trgovec nima sedeža v državi članici, temveč ima v eni od držav članic „podružnico, predstavništvo ali drugo poslovno enoto“, se v sporih, ki izhajajo iz poslovanja te podružnice, predstavništva ali poslovne enote, šteje, da ima trgovec sedež v tej državi članici (člen 17(2)).

IV. KATERO PRAVO SE UPORABLJA V SPORU V ZVEZI S POTROŠNIŠKO POGODBO?

IV. Katero pravo se uporablja v sporu v zvezi s potrošniško pogodbo?

→ Omejena avtonomnost strank

Uredba Rim I strankam potrošniške pogodbe omogoča, da izberejo pravo, ki bo urejalo vsa vprašanja v zvezi s pogodbo, vendar določa, da je treba pri tej izbiri upoštevati nekatere obvezne določbe, katerih cilj je varstvo potrošnika kot šibkejše pogodbene stranke⁷.

⁷ V členu 6(1) in (2) uredbe Rim I je navedeno:

1. Brez poseganja v člena 5 in 7 se za pogodbo, ki jo fizična oseba sklene za namen, ki ga ni mogoče obravnavati kot poslovno ali poklicno dejavnost te osebe („potrošnik“), z drugo osebo, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost („podjetnik“), uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, pod pogojem, da podjetnik:

(a) izvaja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali
 (b) na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo, in da pogodba spada v okvir takih dejavnosti.

2. Ne glede na odstavek 1 lahko pogodbeni stranki za pogodbo, ki izpolnjuje pogoje iz odstavka 1, izbereta pravo, ki naj se uporablja v skladu s členom 3. Vendar pa taka izbira potrošnika ne sme prikrajšati za zaščito, ki mu jo zagotavljajo določbe, od katerih ni dovoljeno odstopanje z dogovorom, po pravu, ki bi se uporabljalo v skladu z odstavkom 1, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava.

Če torej stranki kot pravo, ki se uporablja, izbereta pravo, ki ni pravo potrošnika, se bodo v skladu s členom 6(2) še vedno uporabljala nekatera pravila prava države, v kateri ima potrošnik svoje običajno prebivališče, in sicer kadar:

IV. KATERO PRAVO SE UPORABLJA V SPORU V ZVEZI S POTROŠNIŠKO POGODBO?

- so pravila pogodbenega prava države, v kateri potrošnik prebiva, za potrošnika ugodnejša od pravil pogodbenega prava, ki se uporablja in sta ga izbrali stranki, in
- so ta pravila pogodbenega prava posebej usmerjena v varstvo potrošnikov, zato dogovor od njih ne more odstopati.

→ Pravo, ki se uporablja, če ga stranki ne izbereta sami

Kadar stranki sami ne izbereta prava, ki naj se uporablja, bo v nekaterih primerih potrošnik v skladu s členom 6(1) upravičen do uporabe prava države, v kateri ima običajno prebivališče. Pogoja za uporabo navedenih pravil sta naslednja:

- trgovec:
 - izvajajo svoje poslovne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali
 - na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo,
- pogodba spada v okvir zgoraj omenjenih dejavnosti.

Člen 6 uredbe Rim I se uporablja, ne glede na to, ali ima trgovec sedež v EU ali ne.

→ Katere pogodbe niso zajete v členu 6(1) in (2) uredbe Rim I

Pravila, ki se uporabljajo za potrošniške pogodbe, kot je določeno v členu 6(1) in (2) uredbe Rim I, ne veljajo za nekatere vrste pogodb, ki so jasno naštetje v členu 6(4)⁸.

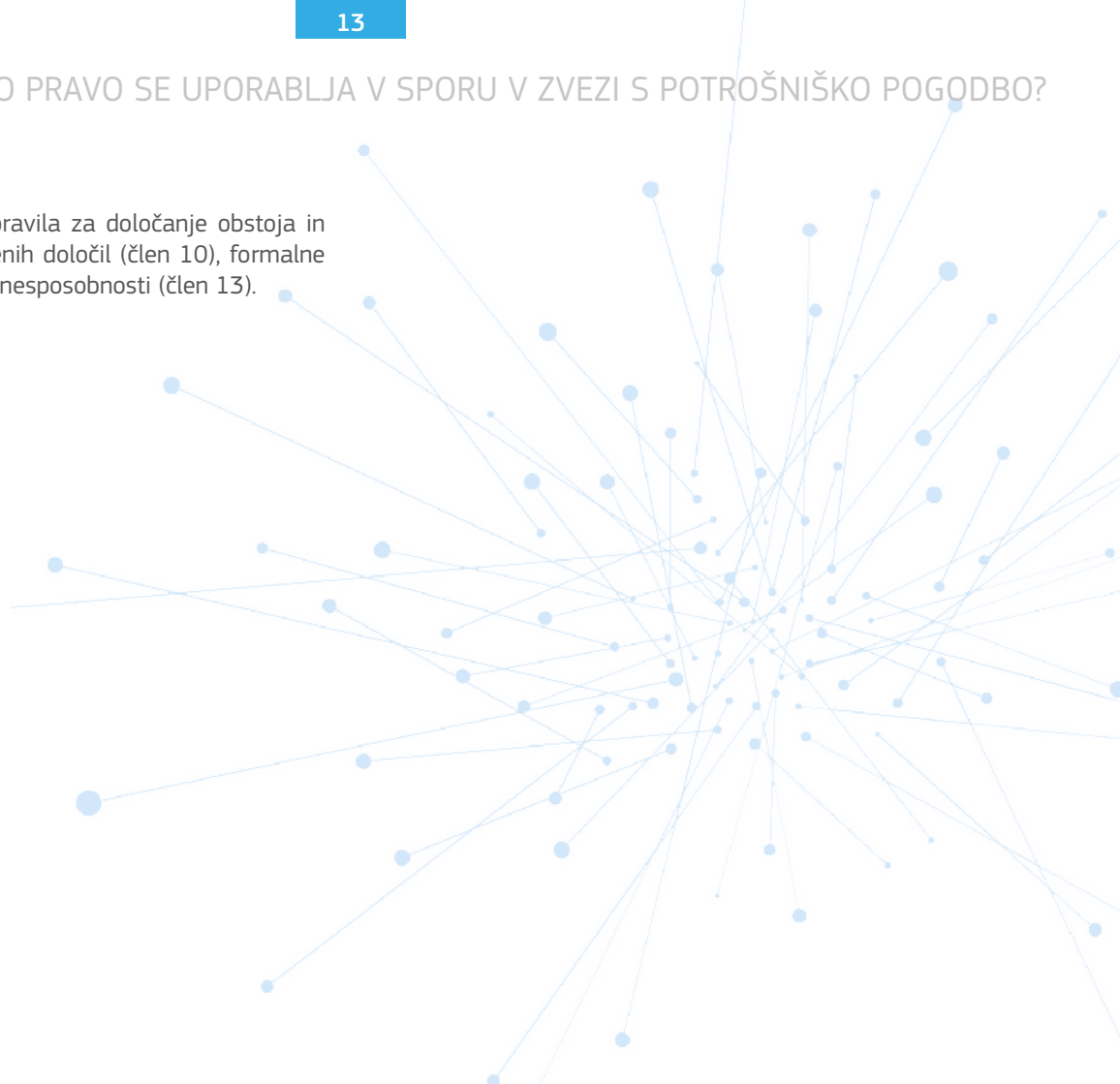
→ Kaj zajema pravo, ki se uporablja?

Člen 12 uredbe Rim I vsebuje neizčrpen seznam zadev, ki jih ureja pravo, ki se uporablja in je določeno v skladu s to uredbo. Te zadeve med drugim vključujejo: razlago, izpolnitev, posledice neizpolnitve obveznosti, vključno s škodo, različne načine prenehanja obveznosti in posledice neveljavnosti pogodbe.

⁸ „(a) za pogodbe o opravljanju storitev, če se storitve za potrošnika opravijo izključno zunaj države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče;
 (b) za prevozne pogodbe, razen za pogodbe o paketnih potovanjih v smislu Direktive Sveta 90/314/EGS z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih;
 (c) za pogodbe, katerih predmet je stvarna pravica na nepremičnini ali najemna pravica na nepremičnini, razen za pogodbe, katerih predmet je pravica do uporabe nepremičnin na podlagi časovnega zakupa v smislu Direktive 94/47/ES;
 (d) za pravice in obveznosti, ki tvorijo finančni instrument, ter pravice in obveznosti, ki tvorijo pogoje, ki urejajo izdajanje ali javne ponudbe in javne prevzemne ponudbe prenosljivih vrednostnih papirjev ter vpis in odkup enot v kolektivnih naložbenih podjetjih, kolikor te dejavnosti ne predstavljajo finančnih storitev;
 (e) za pogodbe, sklenjene v okviru sistema, ki sodi v področje uporabe člena 4(1)(h).“

IV. KATERO PRAVO SE UPORABLJA V SPORU V ZVEZI S POTROŠNIŠKO POGODBO?

Uredba vsebuje tudi kolizijska pravila za določanje obstoja in veljavnosti pogodbe ali pogodbenih določil (člen 10), formalne veljavnosti pogodbe (člen 11) in nesposobnosti (člen 13).

V. Sodna praksa

→ Sodna praksa Sodišča Evropske unije

Pojem „potrošnik“

Sodišče Evropske unije je ta pojem pojasnilo z navedbo, da varstvo velja za „zasebnega končnega potrošnika“ (zadeva 150/77, *Bertrand*)⁹. Pozneje je Sodišče sklenilo, da varstvo, ki je priznано potrošnikom, zajema samo pogodbe, ki jih sklenejo posamezniki, da bi zadovoljili potrebe potrošnje, in ne more zajemati gospodarskih družb ali pravnih oseb (zadeva C-269/95, *Benincasa*). Varstvu se lahko odpove samo potrošnik sam in mu ga tožnik, ki deluje v okviru izvajanja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti in ki mu je potrošnik odstopil svoje pravice, ne more odreči (zadeva C-89/91, *Shearson Lehmann Hutton*). Poleg tega je Sodišče Evropske unije razsodilo, da je treba opredelitev potrošnika razlagati samostojno in enotno po vsej Uniji (C-508/12, *Vapenik*).

⁹ Zadeve Sodišča Evropske unije so na voljo na spletišču Sodišča: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/.

- V skladu s to odločitvijo je treba zlasti upoštevati opredelitev potrošnika v različnih instrumentih prava Evropske unije, in sicer uredbi Bruselj I, Uredbi št. 805/2004 z dne 21. aprila 2014 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov in Direktivi Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah.
- Sodišče je ugotovilo: „Ob upoštevanju cilja varstva potrošnikov iz zgoraj navedenih določb prava Unije, ki je ponovna vzpostavitev enakosti med strankami v pogodbah, sklenjenih med potrošnikom in podjetnikom, uporabe teh določb ni mogoče razširiti na osebe, glede katerih to varstvo ni utemeljeno.“
- Zato posebnih pravil o pristojnosti in pravu, ki se uporablja, na področju pogodb, ki jih sklenejo potrošniki, ni mogoče uporabiti za pogodbe, sklenjene med osebama, ki opravljata gospodarsko ali poklicno dejavnost, niti za pogodbe, sklenjene med osebama, ki ne opravljata gospodarskih ali poklicnih dejavnosti (odstavka 32 in 33 zgoraj omenjene sodbe).

Pojem „usmerjanje dejavnosti“

Posebno varstvo potrošnikov na podlagi uredbe Bruselj I (prenovitev) in uredbe Rim I velja, če trgovec „usmerja svojo dejavnost“ v državo članico potrošnika v smislu člena 17(1)(c)

uredbe Bruselj I in člena 6(1) uredbe Rim I. V zvezi s tem se uvodna izjava (24) uredbe Rim I nanaša na skladnost v razlagi vsebinskega področja uporabe med pravili iz uredb Bruselj I in Rim I, zlasti kar zadeva pojem „usmerjanje dejavnosti“. To pomeni, da se sodna praksa, navedena v nadaljevanju, uporablja tako za vprašanja pristojnosti kot za vprašanja prava, ki se uporablja¹⁰.

Sodišče je zagotovilo smernice o tem, kako razlagati pojem „usmerjanje dejavnosti“ v neko državo članico. Sodišče je moralo v temeljni sodbi v zadevi *Pammer/Alpenhof* (združeni zadevi C-585/08 in C-144/09) odločiti, ali je dostopnost spletne strani dovolj za predpostavko, da trgovec usmerja svojo dejavnost v državo članico, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, v smislu člena 15(1)(c) uredbe Bruselj I.

Sodišče je razsodilo, da samo dostopnost spletne strani v zadevni državi članici ni dovolj za ugotovitev, da trgovec usmerja svojo dejavnost v to državo članico. Nasprotno, za tako ugotovitev je treba preveriti, ali je s teh spletnih strani in iz celotne dejavnosti

¹⁰ Kadar se pogodba s potrošnikom sklene v okviru elektronskega poslovanja, mora trgovec potrošnika seznaniti s tem, da je na podlagi člena 6(2) uredbe Rim I upravičen do varstva, ki mu je zagotovljeno z obveznimi določbami prava, ki bi se uporabljalo, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava (sodba v zadevi C-191/15 *Verein für Konsumenteninformation*).

V. SODNA PRAKSA

trgovca razvidno, da je ta pred morebitno sklenitvijo pogodbe s potrošnikom nameraval poslovati s potrošniki s stalnim prebivališčem v eni ali več državah članicah, vključno s tisto, v kateri ima ta potrošnik stalno prebivališče.

Sodišče je sestavilo seznam meril, ki se lahko uporabijo za opredelitev take namere, ta merila so:

- mednarodni obseg dejavnosti;
- navedba poti iz drugih držav članic do kraja sedeža trgovca;
- uporaba jezika ali valute, ki se v državi članici trgovca običajno ne uporablja, z možnostjo rezervacije/naročila oziroma potrditve rezervacije/naročila v tem drugem jeziku;
- navedba telefonske številke z mednarodno klicno kodo;
- izdatki za storitev internetnega referenciranja, da bi se potrošnikom s stalnim prebivališčem v drugih državah članicah olajšal dostop do spletne strani trgovca ali do spletne strani njegovega posrednika;
- uporaba domenskega imena najvišje ravni, ki ni domensko ime države članice, v kateri ima trgovec sedež, in

- omemba mednarodnih strank s prebivališčem v različnih državah članicah.
- Kljub temu naslednji elementi niso zadosten pokazatelj take namere:
- le dostopnost trgovčeve ali posrednikove spletne strani v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali
- elektronski naslov in drugi podatki ali
- uporaba jezika ali valute, ki sta jezik in/ali valuta, ki se običajno uporabljata v državi članici trgovca.

V zadevi *Mühlleitner* (C-190/11) je Sodišče razsodilo, da ni nujno, da je pogodba sklenjena na daljavo, vendar se to lahko upošteva pri preverjanju vseh pomembnih elementov, potrebnih za ugotovitev, ali trgovec usmerja dejavnosti v neko državo članico.

V zadevi *Emrek* (C-218/12) je Sodišče razsodilo, da se na podlagi člena 15(1)(c) uredbe Bruselj I (člen 17(1)(c) prenovljene različice) ne zahteva vzročna zveza med spletno stranjo in sklenitvijo pogodbe. Vendar taka vzročna zveza kaže na povezanost pogodbe in gospodarske ali poklicne dejavnosti, ki je usmerjena v državo članico, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.

→ Izbrana sodna praksa

Francija

Kasacijsko sodišče je v svoji sodbi z dne 12. julija 2005 (prvi civilni senat, 12. julij 2005, 02-13960) pojasnilo pojem „*dejanj, potrebnih za sklenitev pogodbe*“ iz člena 13(3)(b) Bruseljske konvencije iz leta 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodb v civilnih in trgovinskih zadevah.

Kasacijsko sodišče je odločilo, da je v primeru potrošnika s stalnim prebivališčem v Franciji, ki se je odzval na oglas za

prodajo materialnega blaga, ki ga je v francoskem časopisu objavilo podjetje s sedežem v drugi državi, v tem primeru v Nemčiji, odziv na ponudbo, ki je izrecno zajemala pripravo načrtov in specifikacij, kar je nujen pogoj za pogodbo, „*dejanje, potrebno za sklenitev pogodbe*“ v smislu člena 13(3)(b) Bruseljske konvencije iz leta 1968, na podlagi česar je pristojno sodišče v kraju stalnega prebivališča potrošnika, če se ta odziv razume kot izjava, ki izraža potrošnikovo namero, da ukrepa na podlagi oglasa.

Izraz „*dejanja, potrebna za sklenitev pogodbe*“ v smislu člena 13(3)(b) se torej ne nanaša izrecno na dejanje, na podlagi katerega se neposredno sklene pogodba, **ampak tudi na dejanje, ki se izvede pred sprejetjem pogodbe, kadar kaže potrošnikovo namero, da bo sledil posebej pripravljenemu predlogu, in je nujen pogoj za pogodbo.**

V zvezi s Konvencijo iz leta 1980 o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih je kasacijsko sodišče razsodilo, da je za prodajo od vrat do vrat na domu francoskega potrošnika veljalo francosko pravo, saj stranki nista izrecno izbrali prava, ki se uporablja (prvi civilni senat, 12. julij 2005, 02-16915).

Kasacijsko sodišče je poudarilo, da je šlo pri zadevni pogodbi za dobavo storitev in da se je do pritožnika pristopilo kot do potrošnika na njegovem domu v Franciji, kjer je podpisal

V. SODNA PRAKSA

pogodbo. Ker stranki nista eksplicitno izbrali nemškega prava, bi se moralo uporabljati francosko pravo v skladu s členom 5(3) Rimske konvencije, ki določa: „*Če je iz vseh okoliščin primera razvidno, da je – v primeru, da pogodbeni stranki ne izbereta prava – pogodba očitno v tesnejši zvezi z drugo državo kot z državo iz odstavka 1 ali 2, se uporablja pravo te druge države*“.

Kasacijsko sodišče v tej sodbi torej **restriktivno pojmuje izražanje izbire prava, ki se uporablja. Zahteva „izrecno“ izraženo izbiro**, medtem ko lahko v skladu s členom 3, ki se nanaša na člen 5(2), izbira „*dovolj nedvoumno [izhaja] iz pogodbenih določil ali okoliščin primera*“. V zvezi s tem je uredba Rim I z dne 17. junija 2008 omejila možnost izbire prava, ki se uporablja, za potrošniške pogodbe (člen 6), da bi zagotovila višjo raven varstva potrošnikov.

Nemčija

Zvezno vrhovno sodišče (BGH), sodba z dne 9. februarja 2017, zadeva št.: IX ZR 67/16

Izvor sredstev ne vpliva na vprašanje, ali je fizična oseba sklenila pogodbo za namen gospodarskih ali poklicnih dejavnosti. V nasprotnem primeru bi bila pristojnost za potrošniške pogodbe redko mogoča, saj sredstva v večini primerov izvirajo iz gospodarskih dejavnosti. Ni nujno, da so

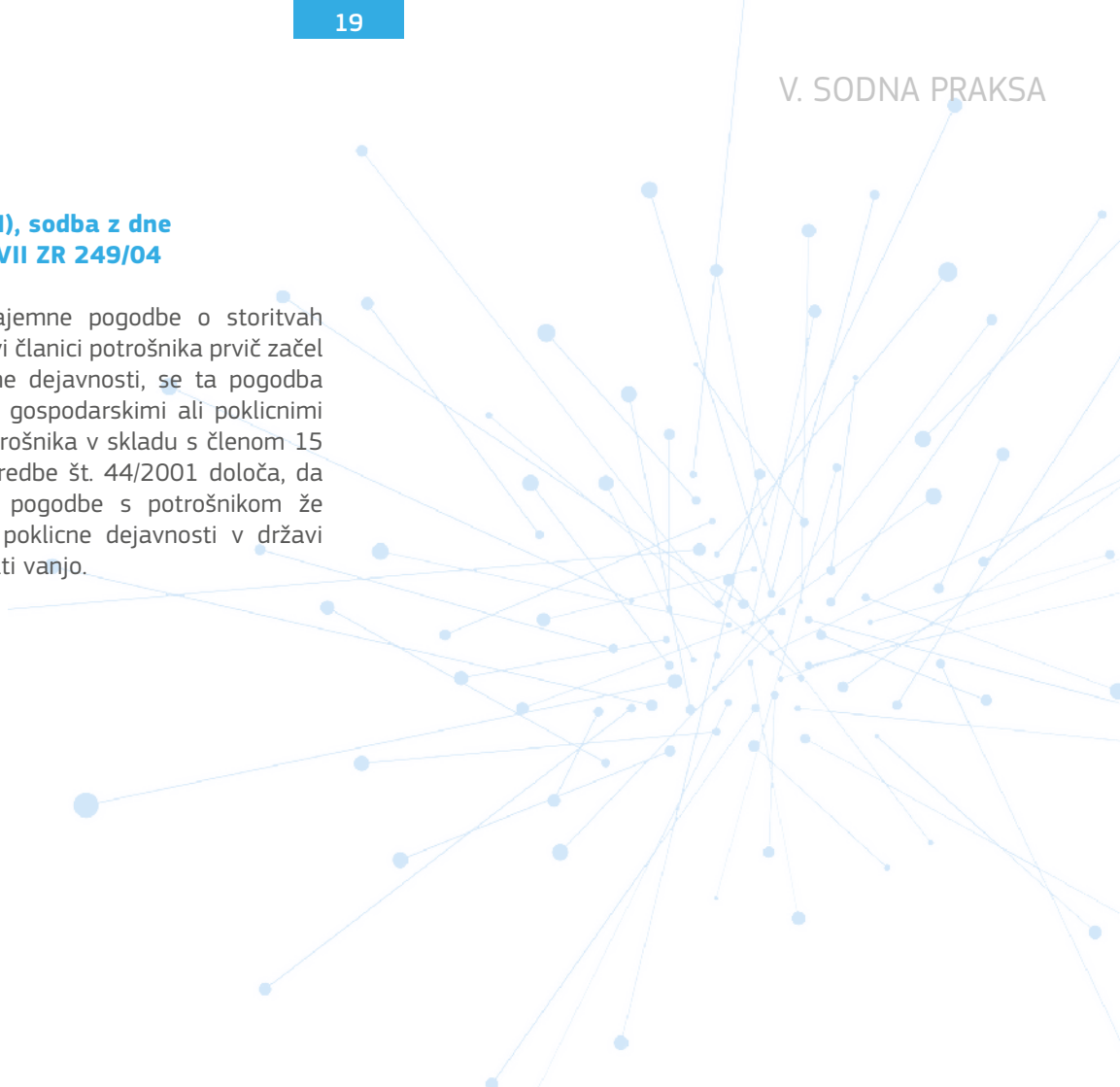
razlog poznejše sklenitve pogodbe med potrošnikom in trgovcem trgovčeve dejavnosti, usmerjene v državo članico potrošnika. Potrošnik ne izgubi pristojnosti za potrošniške pogodbe, kadar njegov pogodbeni partner svoje pravice iz pogodbe prenese na tretjo osebo.

Zvezno vrhovno sodišče (BGH), sodba z dne 24. aprila 2013, zadeva št.: XII ZR 10/10

Ta sodba se nanaša na zadevo, v kateri je nizozemski potrošnik sklenil pogodbo o najemu avtodoma. Potrošnik se je s podjetjem trgovca seznanil prek njegove domače spletne strani, na kateri je bil naveden opis poti od obmejne regije na Nizozemskem do njegovih prostorov v Nemčiji, na več mestih pa je bilo navedeno tudi: „*Wij spreken Nederlands!*“ (kar pomeni: „Govorimo nizozemsko“). Pogodba je bila sklenjena v prostorih nemškega trgovca. Zvezno vrhovno sodišče je razsodilo, da za uporabo člena 15 Uredbe št. 44/2001 ni nujno, da je pogodba med potrošnikom in trgovcem sklenjena na daljavo.

**Zvezno vrhovno sodišče (BGH), sodba z dne
30. marca 2006, zadeva št.: VII ZR 249/04**

Če se trgovec na podlagi vzajemne pogodbe o storitvah potrošniku zaveže, da bo v državi članici potrošnika prvič začel izvajati gospodarske ali poklicne dejavnosti, se ta pogodba o storitvah ne sklepa v zvezi z gospodarskimi ali poklicnimi dejavnostmi v državi članici potrošnika v skladu s členom 15 Uredbe št. 44/2001. Člen 15 Uredbe št. 44/2001 določa, da mora trgovec pred sklenitvijo pogodbe s potrošnikom že izvajati svoje gospodarske ali poklicne dejavnosti v državi članici potrošnika ali jih usmerjati vanjo.

VI. Splošne ugotovitve

Sodišče, ki obravnava zahtevek zoper trgovca v zvezi s potrošniško pogodbo, mora proučiti naslednje elemente.

Pristojnost

→ Ali je spor povezan s potrošniško pogodbo v smislu člena 17 Uredbe št. 1215/2012?

Če je odgovor DA, ali je naše sodišče pristojno v skladu z oddelkom 4 Uredbe št. 1215/2012?

→ Ali je sklenjen dogovor o izbiri sodišča, ki izpolnjuje pogoje iz člena 19?

→ Da. Sodišče prouči, ali je toženec (trgovec) tožen v kraju, določenem v skladu z dogovorom o izbiri sodišča.

→ Ne. Na podlagi člena 18 in preverite, ali lahko sodišče določi, da je toženec (trgovec) tožen v kraju, v katerem ima sedež, ali v kraju, v katerem ima potrošnik stalno prebivališče.

Če je odgovor NE:

Ali je naše sodišče pristojno v skladu z drugimi pravili iz Uredbe št. 1215/2012?

Pravo, ki se uporablja

→ Katero pravo se uporablja za potrošniške pogodbe?

1: Ali je pogodba potrošniška pogodba v smislu člena 6(1)?

DA:

Če so izpolnjeni naslednji pogoji:

→ pogodba je sklenjena s potrošnikom (fizično osebo, ki ne opravlja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti);

→ pogodba je sklenjena s podjetnikom (drugo osebo, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost)

in

→ izpolnjen je eden od dodatnih pogojev iz točke a) ali b) člena 6(1), in sicer:

→ podjetnik izvaja svoje dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče,

ali

→ podjetnik usmerja svoje dejavnosti v državo, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče (le v to državo ali v več držav, vključno s to državo).

NE:

Kadar je bila med potrošnikom in podjetnikom sklenjena pogodba v smislu člena 6(1), vendar ni izpolnjen noben od dodatnih pogojev iz točke a) ali b) člena 6(1), preberite člena 3 in 4 uredbe Rim I in določite pravo, ki se uporablja.

Če ste na vprašanje 1 odgovorili Da, nadaljujte z vprašanjem 2.

2: Ali pogodba vsebuje klavzulo o izbiri prava, ki se uporablja?

DA:

→ Sodišče uporabi izbrano pravo – člen 6(2) uredbe Rim I.

→ Če pravo, ki bi se uporabilo v skladu s členom 6(1), kadar stranki sami ne izbereta prava, ki naj bi se uporabljalo, ne vsebuje odstopajočih pravil, se uporabljajo te posebne določbe.

VI. SPLOŠNE UGOTOVITVE

NE:

Sodišče uporabi pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče – člen 6(1) uredbe Rim I.

Stik z EU

Osebnost

Po vsej Evropski uniji je na stotine informacijskih točk Europe Direct. Naslov najbližje lahko najdete na spletni strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

Iskanje informacij o EU

Na spletu

Informacije o Evropski uniji v vseh uradnih jezikih EU so na voljo na spletišču Europa: https://europa.eu/european-union/index_sl.

Publikacije EU

Brezplačne in plačljive publikacije EU lahko prenesete s <http://publications.europa.eu/sl/publications> ali jih tam naročite. Za več izvodov brezplačnih publikacij se obrnite na Europe Direct ali najbližjo informacijsko točko (https://europa.eu/european-union/contact_sl).

Po telefonu ali elektronski pošti

Europe Direct je služba, ki odgovarja na vaša vprašanja o Evropski uniji. Nanjo se lahko obrnete:

- s klicem na brezplačno telefonsko številko: 00 800 6 7 8 9 10 11 (nekateri ponudniki lahko klic zaračunajo),
- s klicem na navadno telefonsko številko: +32 22999696 ali
- po elektronski pošti s spletne strani: https://europa.eu/european-union/contact_sl.

Zakonodaja EU in drugi dokumenti

Do pravnih informacij EU, vključno z vso zakonodajo EU od leta 1952 v vseh uradnih jezikovnih različicah, lahko dostopate na spletišču EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>.

Odpri podatki EU

Do podatkovnih zbirk EU lahko dostopate na portalu odprtih podatkov EU (<http://data.europa.eu/euodp/sl>). Podatke lahko brezplačno prenesete in uporabite tudi v komercialne namene.

